

моральні ідеали, почуття відповідальності. Проектуючи майбутні результати виховання, треба пам'ятати про поступове зниження потенційних можливостей вихованців при виробленні ряду якостей із-за зменшення з віком пластичності нервової системи, зростання психологічного опору зовнішньому впливу і незворотності сензитивних періодів.

У процесі роботи з дітьми вихователів необхідно звертати серйозну увагу на індивідуальні особливості сприймання, мислення, пам'яті, уваги, уяви, мови, характеру, темпераменту, волі своїх вихованців. Хоча в процесі колективного виховання глибоко вивчити ці та інші особливості досить важко, однак, вихователю, якщо він прагне досягти успіху, необхідно додатково витратити час, енергію, засоби, збираючи важливі відомості, без яких знання особистісних якостей не може бути повним, конкретним.

Чжоу Ц.

аспірант,

*Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова*

НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ СТУДЕНТАМИ ДУХОВНО-ЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МУЗИКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Ми переконані, що студенти різних спеціальностей, у тому числі й «фінансисти» чи «філологи», як під час вивчення програмних дисциплін, так і в позанавчальний час можуть знайомитися з духовними цінностями, закладеними в музичному мистецтві. Адже, ще в Стародавній Греції музика вважалася частиною математики, а одна з праць математика і фізика Леонарда Ейлера має назву «Досвід нової теорії музики, ясно викладеної відповідно до непорушних принципів гармонії». Отже, означені аспекти повинні бути більш чітко та системно представлені у виховному процесі університету загалом та щодо виховання духовної культури студентів зокрема.

Використання духовного потенціалу музичного мистецтва у власній діяльності варто забезпечити, насамперед, шляхом *визначення студентами зв'язку музично-естетичної діяльності зі своєю професією*. У процесі експериментального дослідження ми працювали зі студентами різних спеціальностей, окрім мистецьких. Тому на прикладі окремих із них ми пояснимо, у який спосіб це можна зробити. Так, аналіз навчальних планів показав, що під час роботи зі студентами напряму

підготовки «Соціальна робота» (спеціалізація «Соціально-психологічна реабілітація») можна опертися на зміст дисципліни «Основи психоконсультації та психокорекції» (4 курс). У процесі її вивчення доцільно розкрити напрями використання естетотерапії, вокалотерапії, музикотерапії, тілесно-танцювальної терапії в роботі з клієнтами, обговорити та програти певні техніки і вправи; а також проаналізувати особливості введення функціональної музики в консультативний процес, здійснити підбір вокальних та інструментальних композицій для різних груп клієнтів та задля роботи з певними типами проблем. Аналогічні питання можна розглянути й під час роботи зі студентами напряму підготовки «Соціальна допомога» в процесі час вивчення дисциплін «Психологічна допомога особистості» (2-3 курс) та «Технології психосоціальної допомоги в соціальній сфері» (3-4 курс). Студенти 4 курсу обох напрямів підготовки під час вивчення дисципліни «Реабілітаційна психологія» додатково можуть ознайомитися із питаннями соціокультурної реабілітації, терапії творчим самовираженням та терапевтичної анімації в системі соціально-психологічної реабілітації загалом; а під час вивчення дисципліни «Соціально-психологічна реабілітація різних груп клієнтів» – проаналізувати особливості застосування ритмопластики, музичного театру, танцювально-ігрових тренінгів як засобів соціально-психологічної реабілітації дітей.

Для студентів – майбутніх соціальних педагогів доцільно підкреслити можливості використання духовного потенціалу музично-естетичної діяльності у своїй майбутній професії під час вивчення дисциплін «Методики сценарної та театральної діяльності» (організація концертно-просвітницької діяльності, музичних імпровізацій та інсценізацій) та «Соціокультурна діяльність соціального педагога» (організація музично-дозвіллевої діяльності та проведення культурно-мистецьких масових заходів, підготовка концерту, молодіжної дискотеки, музичного тренінгу саморозкриття, музичного лялькового театру тощо). Загалом практика використання музики в соціальній сфері доволі широка. У процесі роботи зі студентами важливо досягти розуміння ними ролі художньо-естетичного потенціалу музики не лише в корекційній чи реабілітаційній роботі, але й у напрямі загального духовно-етичного розвитку як клієнтів, так і самих студентів.

Студенти-філологи знайомляться з культурою носіїв мови, зокрема, і з мистецтвом, із допомогою якого не лише вивчають іншу країну, але й саму мову (слухання пісень, перегляд музичних фільмів тощо). Тому низка напрямів використання духовного потенціалу музичного мистецтва у власній діяльності може бути окреслена і для них. Так, для спеціальності «Філологія (Прикладна лінгвістика)» – це дисципліна «Комунікація людини і комп'ютер» (1 курс), зокрема, тема

«Комп'ютерні інтелектуальні системи» (як от, робот-скрипаль; роботи, які пишуть музику). Для спеціальності «Середня освіта (Англійська мова)» – це такі дисципліни, як «Основна іноземна мова» (1 курс), зокрема, тема «Мистецтво (Art) – Тренди (Trends)»; «Методика викладання іноземної мови в закладах освіти» (2 курс), зокрема, теми «Total English (new): Music» та «Music: Pre-Intermediate» (коли йде читання текстів, пов'язаних із музикою), а також дисципліна «Практика перекладу» (3 курс), тема «Переклад музичних фільмів» тощо. Для студентів обох спеціальностей доцільно використати можливості спецкурсів «Комп'ютерні програми обробки лінгвістичної інформації» (2 курс) та «Комп'ютерна лінгвістика» (3 курс), зокрема, матеріали теми «Технології обробки тексту із використанням методів штучного інтелекту», а також спецкурсу «Машинний переклад» (3 та 2 курс), зокрема, теми «Системи автоматизованого перекладу: Музичні кліпи». За рекомендаціями С. В. Здорової [1], студенти-філологи можуть починати програму слухання саме зі тих музичних творів, які ілюструють відповідну культурно-історичну епоху, що вивчається ними, а тоді вже ознайомлюватися і з іншими творами.

Важливе значення має і *практичне використання духовно-етичного та художньо-естетичного потенціалу музики в професійній діяльності*. Під час роботи зі студентами, що навчаються за напрямами підготовки «Фінанси, банківська справа та страхування», «Середня освіта. Математика», «Прикладна математика» більш сприятливою буде саме позанавчальна духовно-практична діяльність, під час якої можна організувати низку музично-розважальних та просвітницьких програм із застосуванням методів моделювання художньо-творчого процесу. Цікавою індивідуальною формою співпраці школярів і студентів є залучення останніх до підготовки та участі у веб-квесті «Математика в мистецтві або мистецтво в математиці», авторському проєкті І. М. Сокол [2]. Під час цієї роботи виявляється низка напрямів, за якими світ математики пов'язаний із мистецтвом, й учасники можуть не лише глибше пізнати математичні закони, але й ознайомитися в процесі наукових пошуків із безліччю творів мистецтва (музичного, образотворчого, фото тощо).

Серед групових форм корисними є музичні презентації на такі теми, як «Музика, музиканти та математика», «Як звучить число «π», «Marble machine», «Musipedia та інші музичні інформаційно-пошукові системи (MIR)», «Музичне програмне забезпечення (аудіоредактори, звукові сервери, Vocaloid, оптичне розпізнавання нот тощо)», «Фрактальна музика». Під час їх підготовки студенти розширюють свої знання у сфері музично-естетичної діяльності, отримують можливість дізнатися, у який спосіб їхня спеціальність пов'язана з музикою.

Серед колективних форм успішним є музичний калейдоскоп «музична математика», який можна присвятити міжнародному дню музики (1 жовтня). Студенти активізують свої пізнавальні естетичні інтереси, а також, часто несподівано для себе, відшуковують у низці назв чи текстів знайомих вокальних композицій числівники або інші математичні символи. Наприклад, безкінечність у пісні Земфіри «Знак бесконечность», катет, гіпотенуза в пісні «Мы маленькие дети» з фільму «Пригоди Електроніка», пісню «Математика» гурту «Друга ріка», пісню «Pi (пі)» Кейт Буш. Є навіть цілий музичний альбом Карла Роемера «Math songs that i must sing» («Математичні пісні, які я повинен співати»), куди включено такі композиції як «Coordinate grid graphing» («Сітка координат»), «Fractions, decimals and mixed numbers» («Фракції, десяткові і змішані числа»), «Probability» («Ймовірність») та ін. У процесі підготовки до заходу слід мотивувати студентів не лише до виконавської діяльності (коли обрана пісня чи музична композиція виконується особисто), але й до прояву музичної творчості (вокальної, пластичної чи мовної імпровізації, демонстрації певної інсценівки під супровід вибраної мелодії чи пісні), тобто включення в різні змістові напрями музично-естетичної діяльності. На початку чи після завершення виступу слід оголошувати назву вибраної музичної композиції, її первинного виконавця, звертати увагу на математичний символ, закладений у ній. За наявності відповідної інформації ведучі можуть розповісти історію написання твору, подати короткі відомості про її жанрові чи стильові характеристики тощо. Подібні заходи з допомогою студентів-волонтерів можна провести і в школах, залучаючи до участі школярів, вчителів, батьків.

Включення в соціальну практику – ще один важливий напрям забезпечення зв'язку музики, духовного розвитку та практики. Так, у процесі участі в міських благодійних акціях (як от, акції «Милосердя» до Міжнародного дня людей похилого віку та «З любов'ю в серці» до Дня захисту дітей); концертних виступах для дітей з обмеженими можливостями (у школах-інтернатах до Міжнародного Дня інвалідів та Дня людини із синдромом Дауна), у дитячих притулках (у рамках акції «Миколай про тебе не забуде» в притулках для дітей, позбавлених батьківського піклування), загалом загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладах студенти отримують можливість збагатити свій досвід духовно-практичної діяльності на доступному для себе рівні (розважальності, елементарному, інструментальному та акмеологічному).

Деякі з названих форм музично-естетичної діяльності можуть здатися не зовсім доречними під час роботи зі студентами, спеціальність яких «далека» від людей. Однак ми вважаємо, що й серед них завжди є молоді люди, які активно залучаються до громадської активності, у тому

числі й поза межами університету. Загалом включення студентів до означених напрямів сприятиме їхньому духовному розвитку та росту, творчому самовираженню та самореалізації, у них буде розвивалися вміння самостійно організовувати контакт із музичним мистецтвом і суб'єктами музично-естетичної діяльності як задля духовного самовдосконалення, так і для розвитку духовних потреб дітей.

Список використаних джерел:

1. Здорова С. В. Проблема музикально-естетического воспитания студентов гуманитарных вузов: автореф. дисс. на соиск. ученой степени канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (музыка)» / С. В. Здорова. – Москва, 2009. – 25 с.
2. Сокол І. М. Веб-квест «Математика в мистецтві або мистецтво в математиці» [Електронний ресурс] / І. М. Сокол // Портал ЗапоВікі: [веб-портал]. – URL: <http://goo.gl/9jneaq> (дата звернення: 09.01.2017).

Шлєіна Л.І.

викладач,

Таврійський державний агротехнологічний університет

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Аналіз стратегічних і нормативних документів, що визначають напрямки розвитку сучасної вищої освіти, дозволяє стверджувати, що одним з основних і перспективних підходів до його структурування є компетентістний підхід, в рамках якого якість результатів фахової підготовки розуміється як відповідність професійної підготовленості того, хто навчається вимогам сучасного суспільства і розглядається через поняття «професійна компетентність».

Професійна компетентність фахівця визначається як багатофакторне явище, що включає в себе систему знань і умінь, його ціннісні орієнтації, мотиви діяльності, інтегровані показники культури (мова, стиль, спілкування, ставлення до себе і своєї діяльності, до суміжних галузей знань). вибір професійних компетентностей здійснюється з орієнтацією на ті вимоги, які пред'являє суспільство до професіоналізму фахівця того чи іншого профілю. В даний час одним з умов гуманізації освітнього процесу є його формування з позицій принципів гендерного підходу, котрий передбачає розвиток індивідуальних якостей особливостей та інтересів молоді незалежно до якої статі вони належать.